

ایران به جمع تولیدکنندگان نفت غیرمتعارف می‌پیوندد؟

ایران با توجه به ذخایر نفت و گاز متعارف خود، در رتبه اول جهان در زمینه منابع هیدروکربوری قرار دارد و چند سالی است که به دنبال منابع غیرمتعارف است تا از گردونه رقابت جا نماند. اما آیا ایران می‌تواند به جمع تولیدکنندگان نفت غیرمتعارف بپیوندد؟

نفت در تعریف متعارف آن به شکل مایع در لایه‌های پایینی زمین قرار دارد. شکل معمولی نفت همواره راحت‌تر استخراج شده و هم نقل و انتقال آن نیز آسان است.

شکل‌گیری نفت به صورت مایع معمولاً در نواحی نظیر ایران، عربستان و عراق که امکان رسوخ نفت به لایه‌های پایین‌تر در آن وجود دارد، رخ می‌دهد. اما با فاصله گرفتن از منطقه نفتخیز خاورمیانه، در برخی نقاط دیگر زمین مانند کانادا که در آن بستر سنگی یکنواخت و معمولاً نزدیک به سطح زمین وجود دارد.

نفت امکان رسوخ به لایه‌های پایین‌تر را ندارد و در همان لایه‌های بالایی باقی می‌ماند و به دلیل اختلات با مواد محیطی مانند ماسه

مخلوط و در طول زمان به شکل جامد در می‌آید، بنابراین برای استخراج آن باید فناوری پیچیده‌ای به کار گرفته شود تا علاوه بر جدا کردن ناخالصی‌ها از نفت، امکان مایع‌سازی و پالایش آن وجود داشته باشد.

نفت غیرمتعارف در واقع به انواعی از منابع نفتی گفته می‌شود که با روش‌های غیرمتعارف به دست می‌آید. بسیاری از کشورها که منابع بزرگی از آن را دارند، در حال سرمایه‌گذاری برای پیدا کردن راه‌های مقرون‌به‌صرفه برای استحصال این نوع نفت هستند که این به دلیل کاهش منابع نفت متعارف در سرتاسر جهان است. نفت فوق سنگین، ماسه‌های نفتی و نفت شیل از انواع نفت‌های غیرمتعارف محسوب می‌شوند.

آمریکا اولین کشوری بود که بهره‌برداری از نفت‌های غیرمتعارف را آغاز کرد و به پشتوانه همین منابع، اکنون سودای تبدیل شدن به صادرکننده پایدار نفت را در سر می‌پروراند.

شرکت‌های نفتی آمریکا، فناوری‌های مناسب تولید گاز غیرمتعارف را توسعه داده‌اند و از همین رو، شتاب افزایش تولید در یک دهه گذشته بسیار زیاد بوده تا آنجا که چنانچه در سال 2000 یک‌درصد مصرف گاز آمریکا از محل یکی از منابع گاز غیرمتعارف یعنی گاز رُسی (Shale Gas) تولید می‌شد، در پایان سال 2012 براساس آمار و منابعی که در اختیار است تولید این نوع گاز به بیش از 20 درصد نیازهای آمریکا افزایش یافت. اکنون نیز هر سال معادل تولید روزانه 1.5 میلیون بشکه نفت به تولید آمریکا از منابع غیر متعارف نفت و گاز افزوده می‌شود.

آمریکا به این دلیل وارد میدان بهره‌برداری از نفت‌های غیرمتعارف شده که منابع متعارف این کشور پاسخگوی مصرف صنایع آمریکا نیست. از سوی دیگر آمریکا دیگر نمی‌خواهد در زمینه انرژی واردکننده باشد و نوسان قیمت نفت بار دیگر رکود اقتصادی سال 2008 را در این کشور تکرار کند.

موضوعی که مورد توجه است، اینکه آیا تولید و بهره‌برداری از منابع غیرمتعارف برای ایران نیز تا همین حد اهمیت دارد؟ کشوری که در مجموع منابع نفت و گاز رتبه نخست را در جهان دارا است.

«صالح هندی» مدیر اکتشاف شرکت ملی نفت ایران در گفت و گو با خبرنگار اقتصادی ایرنا با اشاره به اهمیت منابع نفتی و گازی غیر متعارف در دنیا، افزود: پروژه شناسایی شیل نفتی و گازی دار چند

سال گذشته آغاز شده و فاز شیل گازی با پژوهشگاه صنعت نفت و شیل نفتی با انستیتو نفت دانشگاه تهران انجام شده و اکنون فاز دوم آن در حال اجرا است.

وی تاکید کرد: کشف اولیه منابع اتفاق افتاده و با اطمینان می‌توان گفت، هم منابع نفتی و هم گازی غیرمتعارف در ایران وجود دارد.

هندی با اشاره به اینکه ریسک حفاری در منابع غیر متعارف بالا است، افزود: آغاز حفاری به اطلاعات تکمیلی بیشتری نیاز دارد تا ریسک انجام کار به حداقل برسد.

به گفته مدیر اکتشاف شرکت ملی نفت ایران، این اتفاق برای هیدرات‌های گازی (گاز هیدرات‌ها) (Gas Hydrates) : ذخایر گاز به تله افتاده در کریستال‌های یخ در مناطق یخ‌زده و کف اقیانوس‌هاست. بزرگترین منابع گازی جهان از این نوع است که بیش از مجموع ذخایر سایر منابع است. می‌توان اطمینان داد که ایران منابع هیدرات گازی نیز در اختیار دارد.

هندی اضافه کرد: اکنون علاوه بر اینکه در استان لرستان نفت و گاز رسی مورد شناسایی قرار گرفته، در دریای عمان نیز هیدرات گازی کشف شده است.